HÖGSKOLAN I BORÅS
501 90 BORÅS

2003-02-27 Dnr 544-02-20

Antal sidor 23
(inklusive denna)

BUDGETUNDERLAG
för åren
2004 –2006

Innehåll Sida

0	**Inledning**	3
1	**Sammanfattning av förslagen**	**3**
	Förslag om utbyggnad av HB; kostnadskalkyl	4
2	**Omvärldsanalys och framtida arbetsmarknad**	**5**
2.1	Näringslivsstruktur i regionen, samt förändringar i nationella och regionala intresseområden	5
2.2	Sökandetryck och rekrytering	7
2.3	Högskolans i Borås idag	7
2.4	Internationella relationer	8
3	**Grundutbildning**	**8**
3.1	Förslag till särskilda uppdrag	9
3.2	Förslag till grundutbildningens omfattning och dimensionering i HST per utbildningsområde samt kostnadskalkyler för 2004 – 2006	10
3.3	Nollförslaget gällande grundutbildningen för 2004 – 2006	12
4	**Forskning och forskarutbildning**	**13**
4.1	Uppbyggnad av högskolans forskningsorganisation	15
4.2	Förslag till anslag för forskning och forskarutbildning samt kostnadskalkyler gällande forskning/forsk.utb. för 2004 – 2006	16
5	**Resursanalys**	**18**
5.1	Lärarnas kompetens samt strategiska allianser	18
5.2	Bibliotek	18
5.3	Lokaler	19
5.4	Utrustning	20
5.5	Låneram i Riksgäldskontoret samt räntor och amorteringar	20
5.6	Myndighetskapital	21
6	**Totalkalkyl gällande samtliga verksamheter**	**21**
7	**Behov av förändringar i anställningsvillkor för lärare/forskare**	**22**
	Anpassning till EU	**22**
	Översyn av regler för gäststudenter	**23**
8	**Anhållan till regeringen**	**23**

0 Inledning

Högskolan i Borås, HB, är nu inne i en utvecklingsfas, i vilken uppbyggnad av forskningsmiljöer inom befintliga profilområden är av högsta prioritet. I föregående års budgetunderlag har särskild uppmärksamhet ägnats åt utbyggnad av HB:s forskning/forskarutbildning. Överensstämmande förslag om sådan utbyggnad har tidigare lämnats i dokumentet ”Forskningsstrategi för Högskolan i Borås 2001 - 2004”. Högskolan i Borås är nu inne i en sådan utvecklingsfas, att uppbyggnaden av forskningsmiljöer knutna till HB:s utbildningsprofiler är högt prioriterad, inte minst därför att HB är kanske den i förhållande till storleken starkaste högskolan i landet vad gäller magisterutbildning och magisterexamina. Därutöver är internationalisering och samverkan med omgivande samhälle också högt prioriterade områden.

I ett särskilt visionsdokument från 1998, ”Sjuhärads universitet – en vision för Högskolan i Borås år 2004”, beskrivs den långsiktiga utvecklingsplan för HB som tagits fram på uppdrag av styrelsen för HB i samverkan med arbetsliv, näringsliv och studenter. Denna skrift har tidigare flera gånger bifogats de senaste årens insända budgetunderlag. Avsikten är att fortsätta den påbörjade kvalitetsutvecklingen mot ett ”professionsuniversitet”.

Slutligen kan konstateras att statsmakternas beräknade budgetram för år 2004 innebär i stort ingen utbyggnad alls av grundutbildningen vid HB. Då HB under 2002 emellertid tillfrågades om att öka sitt utbildningsåtagande, svarade HB att HB är beredd att ta emot 320 nya HST, varav 250 avser programutbildningar. HB har således dimensionerat lärarstab och utbyggnad av kringresurser efter denna överenskommelse med utbildningsdepartementet. Därför beräknar HB att denna överenskommelse utgör grund för det s.k. nollförslaget. En fortsatt upprullning av de 250 HST-platserna ingår därför i nollförslaget. Om inte denna tolkning är korrekt, får det mycket allvarliga konsekvenser för HB, som då behöver minska sitt utbildningsåtagande på alla områden till en volym som liknar den som gällde i regleringsbrevet för 2002. Detta svarar mot en minskning av antalet HST för innevarande år 2003 med nära 870 HST gentemot utbildningskravet i regleringsbreven om 5195 HST för år 2002 och en minskning av HB:s planerade utbildningsåtagande för år 2004 med mer än 1 200 HST gentemot nuvarande planer. HB gjorde en överprestation till ett värde om drygt 20 miljoner kronor för år 2002 och den överprestation som kommer att gälla för 2003 beräknas till ytterligare 50 miljoner kronor om ingen anpassning till givna resurser sker. En sådan måste därför ske.

HB är därutöver beredd att påta sig en viss mindre ytterligare utbyggnad även under 2004 och de kommande åren, i syfte att härigenom kunna bidra till att de fastställda målen om att 50% av en årskull skall kunna påbörja högskolestudier innan 25 års ålder skall kunna uppnås. Föreliggande förslag är anpassat till dessa förutsättningar och konsekvenserna av dessa programplatser är inräknade i HB:s budgetunderlag. Därutöver framför HB en viss ytterligare ökning av grundutbildningens omfattning i utbyggnadsalternativet.

Slutligen, HB är en aktiv part av Nätuniversitetet. HB:s styrelse har antagit en policy som innebär att ”högskolans utbud av IKT-stödda kurser bör år 2005 utgöra 10% av högskolans totala utbud". Detta beslut innebär en utökad satsning på flexibelt lärande från högskolans sida. Emellertid är genomströmningen klart lägre på dessa kurser, varför ett fortsatt särskilt stöd till genomförandet av flexibla kurser är nödvändigt.

1 Sammanfattning av förslagen till utbyggnad av HB, för perioden 2004 – 2006

Nedanstående förslag utmynnar i ett scenario där Högskolan i Borås till år 2004 utvecklas till en sådan nivå, att den motsvarar de krav som gäller för ett universitet. HB kommer dock att

bibehålla sin särart och sin profil inriktad mot professionsutbildningar och inte sträva efter att bli en miniversion av de klassiska universiteten. Ett sådant professionsinriktat lärosäte i Borås kommer att utgöra en avlastning för Göteborgs universitet och Chalmers AB, samt ett komplement till befintliga lärosäten i Sverige.

HB:s studenter har varit framgångsrika i att erhålla arbete efter avslutad utbildning. Uppföljningsundersökningar som HB kontinuerligt genomför som en del av kvalitetsarbetet, visar, att praktiskt taget samtliga utexaminerade studenter inom en tremånadersperiod erhåller arbete inom det område de utbildat sig för.

Högskolan i Borås förmår emellertid inte att tillgodose efterfrågan på högskoleutbildade ens i den närmaste regionen. En utbyggnad av Högskolan i Borås den närmaste femårsperioden är nödvändig, för att den pågående omstruktureringen och utbyggnaden av näringslivet i regionen skall kunna fullföljas och planerna på en öppen högskola som verkar utifrån ett mångfaldsperspektiv skall kunna realiseras. Därutöver gäller att under 2004-2006 börjar den period i vilken stora ersättningsrekryteringar behöver göras till följd av de omfattande pensionsavgångar som kommer att ske de närmaste 10 åren i regionen och i landet.

Förslag om utbyggnad av HB; kostnadskalkyl

De förslag till fortsatt utbyggnad av HB som avlämnas i detta budgetunderlag innebär en större satsning på uppbyggnad av HB:s forskning och forskarutbildning, samt en fortsatt mindre utbyggnad av grundutbildningen inom HB:s profilområden Endast den del av totala budgeten som innebär förstärkning av HB:s statsanslag anges nedan.

HB anser vidare att det måste finnas en rimlig proportion mellan anslaget för grundutbildning och anslaget för forskning/ forskarutbildning, inte minst för att säkra den nödvändiga forskningsanknytningen och för att klara ersättningsrekryteringar till HB:s egen lärar/forskarstab. I flera ämnen utgör HB landets främsta utbildnings- och forskningslärosäte. HB har således inom dessa områden inte några möjligheter att ersättningsrekrytera från andra lärosäten i landet, utan måste själv utbilda de lärare/forskare som krävs. Därför bör anslaget för forskning/forskarutbildning utgöras av minst 20 % av grundutbildningsanslaget vid HB. HB föreslår emellertid nedan en successiv utbyggnad, så att denna nivå nästan nås först år 2006. En ökning av forskningsanslagen behövs också för att permanent kunna tillgodogöra sig de treåriga forskningssatsningar som HB erhåller från stiftelser och näringsliv.

Tabell 1 *(Sammanfattning)*

Ändamål **Uppgifter i mkr**	År 2003 Regl. brev	År 2004	År 2005	År 2006
Förslag till utbyggnad				
Grundutbildning; anslag	364,2	380,0	400,0	420,0
Forskning/forskarutbildning; anslag	31,0	47,0	63,0	75,0
Särskilt åtagande: InvandrarAkademin	0,0	3,5	5,0	5,0
Särskilt åtagande:Nationellt center för Ambulanssjukvård		5,0	5,0	5,0
Summa i 2003 års prisnivå	**395,2**	**427,0**	**463,0**	**495,0**
Budgetpropositionen för år 2003				
[1] 2003 års nivå grundutbildning; anslag 0-nivån	317,8	352,5	360,4	360,4
[2] 2003 års nivå forskning/forsk.utb.; anslag	31,0	31,0	31,0	31,0
[1,2] Förslag till anslagsökning gentemot nivån för år 2003	**46,4**	**43,5**	**71,6**	**103,6**

[1]Nollnivån inkluderar naturligtvis "upprullning" av de extra 250 programplatserna samt nätuniversitetets tilldelning, samt faktiskt fullgjorda HST på design under budgetåret 2002. För 2003 gäller äskandet tilläggsbudget.

[2] Antagandet för senare års kalkyler är således oförändrad tilldelning i detta noll-alternativ

2 Omvärldsanalys och framtida arbetsmarknad

Vi lever i en tid som karaktäriseras av snabba förändringar inom alla områden. Gränser öppnas och arbetsmarknaden globaliseras. Även små och medelstora företag som tidigare verkat regionalt, börjar i allt större omfattning arbeta nationellt och internationellt. IT-utvecklingen har medfört förändringar i arbetsmetoder och arbetsplatsens lokalisering. En växande elektronisk handel påverkar såväl handelsvägar, metoder som köpmönster. Aldrig tidigare i historien har risken att bli överflödig som arbetskraft varit större, men aldrig tidigare har heller möjligheterna att genom utbildning motverka och undvika sådana oönskade effekter varit bättre. Globaliseringen är ett faktum och alla lärosäten har ett ansvar i att bidra till att en hållbar samhällsutveckling kan realiseras.

Verksamheten vid högskolan måste ständigt utvecklas och anpassas till rådande situation. Fort- och vidareutbildning med livslångt lärande blir centrala verktyg i detta arbete. Kunskapslyftet och KY-utbildningar är tidigare exempel på sådana utbildningssatsningar och nytänkande från statsmakternas sida. HB välkomnar nu de förslag och möjligheter som öppnas genom propositionen ”Öppen högskola”, vilka kommer att ytterligare kunna förstärka rekryteringen till högskolan och därmed säkra landets konkurrensförmåga i världen.

Nya metoder för att tillgodose lärande på arbetsplatserna, utan att man behöver vara tjänstledig, behöver utvecklas. Den s.k. tredje uppgiften för högskolan kommer att bli en alltmer betydelsefull del av högskolans verksamhet.

En högskola som verkar i en internationell miljö, kan, genom strategiska allianser med universitet och högskolor av internationell rang, samt genom klok samverkan med näringsliv och kommuner klara sina viktigaste uppgifter att utveckla, förvalta och förmedla kunskap till nya grupper i samhället och till nästa generation. En högskola måste vidare kunna förbereda studenter, lärare, forskare och administrativ personal så att de också kan verka i ett globalt perspektiv.

2.1 Näringslivsstruktur i regionen, samt förändringar i nationella och regionala intresseområden

HB medverkar mycket aktivt i de regionala tillväxtprogrammen. Sjuhäradsregionen har kommit lång i utvecklingen av dessa program. I Sjuhäradsregionen med omnejd beräknas, att det finns mer än 8 000 små och medelstora företag. Borås är sedan länge ”Sveriges handelsstad”, vilket inte minst visar sig i de stora, numera internationella postorderföretag som finns i Borås. Inte minst genom dessas verksamhet utgör Borås ett centrum för logistik i Sverige. Vidare har flera små och medelstora nya företag utvecklats snabbt och framgångsrikt. Flera av dessa har redan uppnått internationellt erkännande.

Mindre känt är att ett betydande antal internationella högteknologiska industrier är lokaliserade i regionen. T.ex. är Ericssons fabrik för tillverkning av sändar/mottagarstationer för mobiltelefoni och dataöverföring lokaliserad till Borås. På detta område dominerar Ericsson världsmarknaden. Vidare finns på textilmaskinområdet ett antal företag, såsom t.ex. IRO och AKAB, vilka båda har närmare 80% av världsmarknaden inom sina respektive produktområden. Inom kemiteknikområdet finns flera framstående företag, vilka också framgångsrikt arbetar inom miljöområdet. Vidare har Volvo Bussar AB sin svenska fabrik i Borås.

Textilier är en av landets viktigaste basvaror. Omsättningen i landet utgör mer än 40 miljarder

per år och ligger på tredje plats efter livsmedel och bostäder. I takt med ökad betydelse av god design, har på senare tid ett påfallande stort intresse för kompetens på textilområdet kunnat konstateras i såväl den inhemska industrin som i import- och handelsorganisationer. Borås har utvecklats till landets designstad, vilket också är staden motto. Ett exempel som kan nämnas i sammanhanget är Future Design Days som år 2001 var det största designevenemanget i Europa och som lockade designeliten till Borås. Future Design Days har numera blivit ett etablerat designevenemang i Borås.

Borås är även ett centrum för PR-företag med grafiska produktioner som t.ex. postorderkataloger. Det finns en önskan från dessa företag att HB skall ge en programutbildning med inriktning på kommunikation och reklam. Även film, video och CD-skivor kopieras och distribueras från företag med säte i Borås.

Inom miljöområdet efterfrågas nu miljöingenjörer och miljösaneringsingenjörer i en allt ökande omfattning. Borås kommun har genom sitt målmedvetna miljöarbete blivit ett slags skyltfönster, dit många kommunansvariga i Europa åker, för att lära om avfallshantering och fliseldade kraftvärmeverk. För att ytterligare stärka detta viktiga område, planeras ett center benämnt Borås Utvecklingcentrum för energi- och materialåtervinning från avfall. Det planerade centret är ett samarbetsprojekt mellan Gatukontoret i Borås, Borås Energi AB, Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut, SP, samt Högskolan i Borås.

Ingenjörer inom energi- och energisparområdena efterfrågas i allt högre utsträckning. HB har nu startat utbildningsprogram med dessa inriktningar. Dessa utbildningar äger rum i nära samverkan mellan Sveriges Provnings- och forskningsinstitut, SP, Borås kommun samt regional industri.

Lärarrollen i skolan förändras. Detta ställer nya krav på lärarutbildningarnas uppläggning och genomförande. Förväntade pensionsavgångar i den regionala lärarkåren innebär vid oförändrad ambitionsnivå i skolan, att fler lärare behöver examineras. Därutöver efterfrågas alltmer lärarutbildningens generalistkompetens inom andra områden, vilket ytterligare ökar trycket på lärarutbildningarna.

Biblioteks- och informationsområdet börjar redan nu uppvisa viss brist på utbildad personal. Denna kommer inom budgetperioden fram till år 2006 ytterligare att fördjupas, genom de pensionsavgångar som kommer att äga rum de närmaste åren. Därutöver kommer det faktum att utbildade inom biblioteks- och informationsområdet efterfrågas i allt större omfattning inom nya sektorer såsom media (radio, TV, tidningsarkiv) samt kunskapsintensiva företag och branscher.

Området handel och affärsvetenskap utvecklas snabbt och ändrar genom globaliseringen och införandet av informationsteknologiska verktyg karaktär. Internationell handel, elektronisk handel samt handel anpassad för små och medelstora företag, kommer att utgöra mycket viktiga och expansiva utbildnings- och forskningsområden. HB har vidare genom satsning från KK-stiftelsen skapat en plattform för Trading. HB har också startat en ny utbildning inom området affärsingenjörer, som rönt stor uppmärksamhet.

Inom vårdområdet har behovet av en såväl kvalitativ som kvantitativ utbyggnad på senare tid uppmärksammats av statsmakterna. Behovet av sjuksköterskor, distriktsköterskor och barnmorskor har ju på senare tid varit stort, liksom behovet av vårdkunnande i geriatrisk, palliativ och rehabiliterande vård inte minst vid behandling av demenssjukdomar. Behovet av specialistkunskaper i ambulanssjukvård och akutsjukvård blir också allt viktigare. Slutligen kan ett ökande behov av stöd till anhörigvårdare och metoder för att kunna ge sådant stöd påtalas.

2.2 Sökandetryck och rekrytering

Låg utbildningsnivå i landet i Borås

Utbildningsstatistiken är svår att överblicka och tolka. I budgetunderlagen för Högskolan i Borås gällande åren 1999 -2001 kartlades utbildningsnivån i landets högskoleorter med hjälp av ett enkelt index. Denna utredning visar att Borås med omgivande region ligger mycket lågt bland universitets- och högskoleorterna vad gäller utbildningsnivån. Det finns således en stor potential att ta tillvara inte minst inom ramen för ”Den öppna högskolan”.

Sökandetryck

HB har ett gott söktryck till såväl programutbildningar som till fristående kurser. Av SCB:s tillgängliga statistik för de senaste åren kan utläsas, att HB har ett högre sökandetryck (2,0 – 2,5) än genomsnittet för landets universitet och högskolor (1,7). Det förtjänar också att nämnas, att HB är en av de mycket få lärosäten i landet som hela tiden klarat att uppfylla regeringens i regleringsbrev framförda målsättning vad gäller utbildning av antalet helårsstudenter, HST. Vidare ligger HB högt över de i regleringsbreven framförda examensmålen.

Könsfördelning

Vad gäller könsfördelningen av de studenter som antas till HB, kan konstateras att HB har fler kvinnliga studenter än vad som i stort motsvarar den fördelning som gäller för möjliga behöriga sökande från gymnasieskolan. Detta kan till viss del förklaras av HB:s utbildningsprofil. Aktiva ansträngningar görs för att öka andelen studenter ur underrepresenterat kön på respektive utbildningsområden. HB har t.ex. lyckats mycket bra med att rekrytera kvinnliga studenter till ingenjörsutbildningarna, som idag har en jämn könsfördelning vid HB.

Högskolan i Borås rekryterar främst studenter från hem med icke-akademisk bakgrund

Högskolan i Borås har lyckats väl med att rekrytera ungdomar från icke-akademiska miljöer och brutit det mönster av social snedrekrytering som hittills dessvärre kännetecknat den högre utbildningen i Sverige. Endast var tredje examinerad kommer från ett hem där någon av föräldrarna har en akademisk examen enligt de undersökningar som gjorts under senare år.

Högskolan i Borås rekryterar många studenter från hem med invandrarbakgrund

Den nyligen publicerade statistiken från SCB och Högskoleverket, visar att andelen studenter vid HB som har utländsk härkomst utgör 19 %. Därmed ligger HB på fjärde plats i landet vad gäller förmåga att attrahera studenter med utländsk härkomst. Arbetet med att söka rekrytera studenter med invandrarbakgrund kommer att fortsättas genom InvadrarAkademin och i form av olika rekryteringsprojekt.

2.3 Högskolan i Borås idag

HB:s utbildningsutbud är väl anpassat såväl till de områden som efterfrågas i regionen som i landet. Regionens ökande behov av akademiskt skolad personal kan emellertid inte tillgodoses ens på de områden där det nationellt finns visst överskott. Det finns t.ex. ett visst överskott på ekonomer i landet, vilket inte minst visar sig i arbetslöshetsstatistiken. Benägenheten att

flytta ut från storstäderna och de stora universitetsorterna är dock tyvärr alltför liten. HB förmår inte med nuvarande resurser ens tillgodose den regionala efterfrågan.

2.4 Internationella relationer

HB har redan idag ett omfattande internationellt kontaktnät. HB har nu samarbete med mer än 60 universitet och högskolor i samtliga världsdelar. HB har många viktiga partners inom EU-området. Vidare samarbetar HB med lärosäten i Azerbadjan, Balticum, Jordanien, Moldavien, Rumänien, Ryssland, Korea, Indonesien, Sydafrika, USA och i Australien. Samarbetsavtal med akademier i Ryssland bl.a. gällande ”double degrees” har slutits, vilket kan utgöra en betydelsefull faktor i den allt viktigare utvecklingen av handelsförbindelser med Östeuropa. HB undersöker f.n. möjligheterna till samarbete med universitet i Centralasien, Kaukasus, Indien, Sydostasien, Latinamerika och Kina. HB har fastställt ett omfattande internationaliseringsprogram för den närmaste treårsperioden, vilket tidigare bifogats.

En mycket viktig del i att utveckla förståelse för andra kulturer och deras kunskaper, ligger i att kunna ta vara på de invandrade akademikernas kunskaper till gagn för dem själva och det svenska samhället. Därför har HB i samarbete med Arbetsförmedlingen, Invandrarbyrån i Borås, Sjuhärads kommunalförbund, Vuxenutbildningen i Borås samt Industri- och handelsklubben i Borås, startat ett projekt kallat InvandrarAkademin i Borås, se förslaget till fortsatt särskilt uppdrag för HB. Ett första intag gjordes hösten 2002 och resultatet visar på att InvandrarAkademin kan utvecklas till en nationell modell för hur akademiker med invandrarbakgrund kan komma in på den svenska arbetsmarknaden.

3 Grundutbildning

Statsmakternas hittillsvarande satsning på nya lärosäten som resurs för att stimulera rekrytering av studenter från icke-akademisk bakgrund till högskolan, har visat sig särskilt framgångsrik i HB:s region. Såväl den nationella rekryteringen till HB:s nuvarande program som rekryteringsunderlaget i regionen är mycket gott.

HB har mycket goda förutsättningar, stor potential och beredskap att klara en fortsatt expansion den närmaste 5-årsperioden, för att härigenom kunna bidra till regeringens målsättning att 50% av en årskull skall ha påbörjat en akademisk utbildning före 25 års ålder. HB är beredd att fortsätta utbyggnaden av grundutbildningen i nästan samma takt som gällt för den föregående 5 årsperioden.

Högskolan i Borås kommer att kunna fortsätta att bygga ut utbildningsutbudet med inriktning på att examina skall leda till yrkesverksamhet. HB:s utbildningsutbud ligger inom många för samhället viktiga nyckelområden. Dessa är i korthet följande:

biblioteks- och informationsvetenskap,
handel och affärsvetenskap,
informatik, kommunikation och IT,
ingenjörsvetenskap, teknik och naturvetenskap,
lärarutbildning,
beteendevetenskap,
textil ingenjörsvetenskap, textilekonomi samt design,
vårdvetenskap, vårdutbildningar samt hälso- och sjukvårdsområdet i vid mening.

3.1 Förslag till särskilda uppdrag

Permanentning av InvandrarAkademin i Borås – Mångfaldens högskola

I Sverige finns redan många utomordentligt kompetenta personer av utländsk härkomst, många med akademisk utbildning eller motsvarande. Dessa tvingas inte sällan att acceptera arbeten av mycket enkel natur, utan att man söker ta vara på den reella kompetens som dessa har med sig till Sverige. Högskolan i Borås strävar efter att underlätta för sådana personer att få språkutbildning och därutöver utbildning och erfarenheter i kulturkommunikation i samarbete med näringsliv och arbetsliv.

Vidare kan Högskolan i Borås utgöra en resurs för att stimulera potentiella studenter i invandrartäta områden i Sverige att efter gymnasiestudierna kunna fortsätta med akademisk utbildning. Härigenom stärks högskolans rekryteringsbas och högskolans målsättning om att motverka social och etnisk snedrekrytering främjas. Som en del knuten till InvandrarAkademin utvecklar HB nu system för att värdera reell kompetens och ta tillvara de möjligheter som nu finns, till en friare bedömning av behörighet, för att härigenom kunna göra goda urval.

HB har i 2003 års regleringsbrev erhållit ett särskilt åtagande att, med medel erhållna i 2002 års tilläggsbudet om 3,5 miljoner kronor, ge kompletteringsutbildning år invandrade akademiker i enlighet med InvandrarAkademins intentioner. HB behöver emellertid också för kommande år resurser för att bygga ut och på permanent basis bidra till att bättre tillvarata invandrade akademikers kompetens till gagn för dem själva och för hela det svenska samhället. InvandrarAkademin har potential att kunna utgöra en nationell resurs på detta område.

Nationellt kunskapscentrum inom ambulanssjukvård

Ambulanssjukvård är den vård och behandling som ges utanför sjukhus, under transport i ambulans, akutbil, helikopter eller annat fordon samt direkt på insjuknande- eller skadeplats och benämnas även prehospital akutsjukvård. Ambulanssjukvård har under senare år befunnit sig i en stark utveckling. Allt fler kvalificerade medicinska bedömnings- och behandlingsmetoder har införts i det dagliga arbetet. För att bemöta ett omfattande behov av kompetenshöjning startades i juni 1999 ett kunskapscentrum, benämnt PreHospen, som drivs i samverkan mellan Högskolan i Borås och Västra Götalandsregionen. Kunskapscentrumets uppgifter är att bedriva utbildning, forskning och kunskapsspridning till gagn för ambulanssjukvårdare och sjuksköterskor inom regionens ambulansverksamheter. I centrumet finns en samlad kompetens inom prehospital akutsjukvård med fokus på den dagliga ambulanssjukvården.

Den enda svenska avhandlingen inom området är skriven av PreHospens vetenskapliga ledare. Det finns ett stort behov av kunskapsbildning och kunskapsspridning inom ambulanssjukvård som fokuserar den dagliga ambulanssjukvården. Centret har redan idag, en informell roll som landets prehospitala centrum för den dagliga ambulanssjukvården. För att kvalitetssäkra kunskapsområdet krävs att forskningen samlas på ett ställe. Det behövs en knutpunkt, i form av ett nationellt centrum, för att skapa ett nätverk inom fältets forskning och utbildning. Yttersta målsättning för ett nationellt kunskapscentrum är att genom kunskapsbildning och kunskapsspridning inom landets ambulanssjukvård höja kunskapsnivån som bidrar till att fler liv kan räddas.

3.2 Förslag till grundutbildningens omfattning och dimensionering i HST per utbildningsområde samt kostnadskalkyler

HB beräknar att överenskommelsen med utbildningsdepartementet om ytterligare 320 HST varav 250 utgör programplatser gäller och utgör grund för det s.k. nollförslaget. En fortsatt upprullning av de 250 HST-platserna ingår därför i nollförslaget. Om inte denna tolkning är korrekt, får det mycket allvarliga konsekvenser för HB, som då behöver minska sitt utbildningsåtagande på alla områden till en volym liknar den som gällde år 2001. HB gjorde en överprestation till ett värde om drygt 20 miljoner kronor för 2002 och den överprestation som beräknas gälla för 2003 utgörs av tillkommande 50 miljoner kronor. Därutöver är HB därutöver beredd att påta sig en viss ytterligare utbyggnad även för 2004 och de kommande åren, för att härigenom kunna bidra till att de fastställda målen om att 50% av en årskull skall kunna erbjudas att studera vid högskolan innan 25 års ålder skall kunna uppnås. Föreliggande förslag är anpassat till dessa förutsättningar och konsekvenserna av dessa programplatser är inräknade i HB:s budgetunderlag.

Förslag till helårsstudenter per utbildningsområde inkluderande de föreslagna särskilda uppdrag, blir som följd av ovanstående överväganden följande:

Utbyggnadsförslaget för HB har utformats med hänsyn tagen till utbildningsbehov, sökandetryck, möjligheter att rekrytera kvalificerade lärare, tillgången på studentbostäder, möjligheterna att med kort varsel skaffa extra lokaler för undervisning, laborationer och tjänsterum för lärare, samt möjligheterna till utbyggnad av övrig infrastruktur. Innebörden av förslaget är att för det första året i tabellen, 2004, i stort endast fullfölja redan fattade beslut med upprullning av de 250 extra HST-programplatserna, medan det föreslås en utbyggnad som svarar mot redan befintlig omfattning samt ytterligare 333 HST platser. För 2005 föreslås en utbyggnad om 280 nya HST och en utbyggnad om ytterligare 342 nya HST för 2006.

Tabell 2 *(Tabell 5A i direktiven till Budgetunderlagen)*

Anslag (takbelopp) enl. prop. 2001/2002:1 i HST och mkr	År -1 Utfall 2002	År 0 Prognos Nuv styr. beslut och planer 2003	Differens mellan år 2003 och 2002	År 0 Banting anpassning till regl.brev tilldelningen 2003	Differens mellan år 2003 och 2002 efter bantningen och anpassn till tilldeln.	År 1 2004	Differens mellan år 2004 och 2003	År 2 2005	Differens mellan år 2005 och 2004	År 3 2006	Differens mellan år 2006 och 2005
Förändring av antal helårsstudenter fördelat på utbildningsområde											
Humanistiskt	292,7	299,9	7,2	261,3	-31,4	327,9	28,0	337,3	9,5	355,5	18,1
Juridiskt	189,8	188,3	-1,5	169,4	-20,4	212,7	24,4	216,4	3,7	224,5	8,1
Samhällsvetenskapligt	1 391,6	1 397,2	5,6	1 192,0	-199,6	1 539,7	142,5	1 585,0	45,3	1 687,2	102,1
Naturvetenskapligt	811,0	887,2	76,2	741,4	-69,6	927,8	40,6	956,7	28,9	989,5	32,8
Tekniskt	828,7	989,7	161,1	828,3	-0,4	1 010,6	20,8	1 102,0	91,5	1 134,2	32,2
Vård	604,0	709,8	105,8	646,6	42,7	730,3	20,5	768,4	38,0	807,9	39,6
Medicinskt	169,7	199,4	29,7	181,7	12,0	205,2	5,8	215,8	10,7	227,0	11,1
Undervisning	484,5	475,5	-9,0	373,5	-111,0	519,2	43,7	522,9	3,7	578,9	56,0
Övrigt[1]	685,9	747,8	61,9	668,4	-17,5	753,0	5,2	782,2	29,2	817,7	35,5
Design	73,8	81,3	7,5	74,5	0,7	82,6	1,3	102,1	19,4	108,5	6,5
Summa helårsstudenter	**5 532**	**5 976**	**445**	**5 137**	**-394**	**6 309**	**333**	**6 589**	**280**	**6 931**	**342**
HST mål i regleringsbrev O-alternativet[2]	***5 195***	5 105	-90			***5 445***	***340***	***5 695***	***250***	***5 795***	***100***
HST-mål utbyggnadsförslaget		***5 105***				***6 300***	***1 195***	***6 550***	***250***	***6 900***	***350***
Kalkylerad total prestation inkl. överprest. mkr		***364,2***		***314,4***		***386***		***411***		***425***	
Kalkylerad ersättningsnivå 2003 års nivå		317,8				***380***		***400***		***420***	
Förändring, resurser, mkr						**65,7**		**20,0**		**20,0**	
Förslag till nytt takbelopp med avseende på förändring av antal helårsstudenter, mkr	**295,9**	**314,3**		**314,3**		**380,0**		**400,0**		**420,0**	
Förslag till förändring av medel för Särskilda åtaganden, mkr		**3,5**		**3,5**		**8,5**		**10,0**		**10,0**	
Förslag till nytt anslag		**317,8**		**317,8**		**388,5**		**410,0**		**430,0**	

Tabell 3 *(Tabell 5 i direktiven till Budgetunderlagen)*

Verksamhetsgren: Grundläggande högskoleutbildning (mkr)	År -1 Utfall 2002	Prognos År 0 Budget 2003	Prognos År 0 Anpass 2003 [1]	År 1 2004	År 2 2005	År 3 2006
			Fotnot [2]	**Fotnot [3]**		
Verksamhetens intäkter						
Anslag [1]	303,0	317,8	317,8	364,2	376,2	410,0
Förslag till ändring1./permanentn. Inv.Akad.särsk. Uppdrag				3,5	5,0	5,0
Förslag till ändring2./Vårdutbildningar			11,0	4,0	7,0	3,0
Förslag till ändring3./Lärarutbildningar			12,0	4,8	6,8	2,0
Förslag till ändring3./Ingenjörsutbildningar			18,4	2,0	3,0	1,0
Förslag till ändring4./Handelsutb. Ledarskap			5,0	2,0	4,0	2,0
Förslag till ändring5./Magisterutbildningar				3,0	3,0	2,0
Förslag till ändring; Särskilda åtaganden Ambulanssjukv. prior hög				5,0	5,0	5,0
Anslag för pensionspremie	7,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avgifter och andra ersättningar	26,6	27,4	27,4	29,4	31,4	33,4
Bidrag	8,2	10,9	10,9	12,9	14,9	14,9
Finansiellt netto	0,1	0,7	0,7	1,0	1,0	1,0
Summa intäkter	**345,5**	**356,8**	**403,2**	**431,8**	**457,3**	**479,3**
Verksamhetens kostnader						
Personal	-204,5	-224,3	-224,3	-259,1	-274,4	-287,6
Lokaler	-57,6	-59,4	-59,4	-68,7	-72,7	-76,2
Drift/övrigt	-70,1	-64,9	-64,9	-74,7	-79,1	-82,9
Avskrivningar	-18,1	-25,4	-25,4	-29,4	-31,1	-32,6
Summa kostnader	**-350,3**	**-374,0**	**-374,0**	**-431,8**	**-457,3**	**-479,3**
Periodens kapitalförändring	**-4,8**	**-17,2**	**29,2**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

[2) 3)] Om de äskade ändringsförslagen, 46,4 miljoner, inte kan erhålles i tillgäggsbudget för 2003 måste beloppen på motsvarande poster för 2004 ökas med de belopp som hänför sig till den annpassade budgeten, annars måste anpassning av och nedskärning i HSTplaneringen ske.

Det bör vidare observeras att Högskolan i Borås under 2003 kommer att göra en prestation som till följd av utbildningsutbudets sammansättning, överstiger takbeloppet med omkring 20 miljoner kronor. För att under perioden få balans mellan det utbildningsutbud som faktiskt erbjuds, utgår HB ifrån att takbeloppet relateras till presterat utbildningsutbud. Skulle tidigare takbeloppsuppräkning tillämpas, får det till följd att HB måste dra ner utbildningsutbudet inom ingenjörsutbildningarna, vårdområdet och lärarutbildningarna, d.v.s. just de områden som regeringen önskar bygga ut. En sådan tillämpning utbyggnaden av takbeloppen har därför betraktats som kontraproduktiv.

3.2 Nollförslaget gällande grundutbildningen för perioden 2004 – 2006

Ett s.k. nollförslag skall avlämnas. Definitionen av vad som egentligen avses är något oklar, men HB tolkar nollförslag för grundutbildningen så, att redan beslutad utbyggnad skall fortsättas och att de under 2002 gjorda överenskommelserna med utbildningsdepartementet angående utbildningsåtagande gäller. HB menar likaledes att faktiskt genomförda prestationer för 2002 inom området design enligt tidigare överenskommelse, också ingår. Slutligen kan konstateras att statsmakternas beräknade budgetram för år 2004 innebär att i stort ingen utbyggnad av grundutbildningen alls skall ske vid HB. Då HB emellertid under 2002 tillfrågades om att öka sitt åtagande, svarade HB att HB är beredd att ta emot 320 nya HST, varav 250 avser programutbildningar. HB har således dimensionerat lärarstab och utbyggnad av kringresurser efter denna överenskommelse med utbildningsdepartementet. Därför beräknar HB att denna överenskommelse utgör grund för det s.k. nollförslaget. En fortsatt upprullning av de 250 HST-platserna ingår därför i nollförslaget. Om inte denna tolkning är korrekt, får det mycket allvarliga konsekvenser för HB, som då behöver minska sitt utbildningsåtagande på alla områden till en volym liknar den som gällde i regleringsbrevet för år 2002. Detta svarar mot en minskning av antalet HST för innevarande år 2003 med nära 870 HST och en minskning av HB:s planerade utbildningsåtagande för år 2004 med mer än 1 200 HST. HB gjorde

en överprestation till ett värde om drygt 20 miljoner kronor för 2002 och den överprestation som kommer att gälla för 2003 beräknas till ytterligare 50 miljoner kronor om ingen inbromsning av HST-åtagandet görs.

Kostnadskalkylen som följer av ovanstående fördelning av HST blir följande:

Tabell 4 *(Tabell 2 i direktiven till Budgetunderlagen)*

Verksamhetsgren: Grundläggande högskoleutbildning (mkr)	År -1 Utfall 2002	Prognos År 0 Budget 2003	Prognos År 0 Anpass 2003 [1]	År 1 2004	År 2 2005	År 3 2006
Verksamhetens intäkter						
Anslag [1]						
takbelopp	295,9	314,3	331,7	347,5	355,4	355,4
särskilda åtaganden [3]	7,1	3,5	3,5	5,0	5,0	5,0
Anslag till pensionspremie [2]	7,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avgifter och andra ersättningar	26,6	27,4	27,4	29,4	31,4	33,4
Bidrag	8,2	10,9	10,9	12,9	14,9	14,9
Finansiellt netto	0,1	0,7	0,7	1,0	1,0	1,0
Summa intäkter	**345,5**	**356,8**	**374,2**	**395,8**	**407,7**	**409,7**
Verksamhetens kostnader						
Personal	-204,5	-224,3	-224,3	-237,5	-244,6	-245,8
Lokaler	-57,6	-59,4	-59,4	-62,9	-64,8	-65,1
Drift/övrigt	-70,1	-64,9	-64,9	-68,5	-70,5	-70,9
Avskrivningar	-18,1	-25,4	-25,4	-26,9	-27,7	-27,9
Summa kostnader	**-350,3**	**-374,0**	**-374,0**	**-395,8**	**-407,7**	**-409,7**
Periodens kapitalförändring	**-4,8**	**-17,2**	**0,2**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

[1] Utökad i enlighet med överenskommelsen med utb.dep 2002 innbärande en nödvändig tilläggsbudget för 2003

4 Forskning och forskarutbildning

Forskning, forskarutbildning och grundutbildningens forskningsanknytning.

Via statsbudgeten har HB erhållit 30,984 miljoner kronor för forskning för år 2003. Vidare har KK-stiftelsen ställt ytterligare medel till förfogande för att bygga upp forskningsplattformar vid HB. Stiftelsen Föreningssparbanken Sjuhärad har vidare bidragit väsentligt till HB:s forskning. Totalt sett beräknar HB att disponera c:a 55,3 miljoner kronor för forskning/forskarutbildning under budgetåret 2003.

HB:s övergripande långsiktiga forskningsstrategi kan i punktform beskrivas som följer ur programmet ”Ansvarsområde forskning och forskarutbildning, Forskning vid Högskolan i Borås”:

- HB:s forskning och forskarutbildning syftar framför allt till att kvalitetssäkra och utveckla grundutbildningen.

- Forskning och forskarutbildning vid HB skall utveckla HB:s profilämnen, d.v.s. de utbildningar som erbjuder möjligheter till yrkesexamen och magisterexamen.

- Eftersom HB:s profilutbildningar är inriktade mot yrkeslivet, kommer en stor del av forskning och forskarutbildning också att ges en sådan profilering, såväl vad avser tillämpad forskning som mer grundläggande forskning.

- Etablerade akademiska kvalitetskrav är oeftergivliga. Inom de områden som HB valt att satsa på är ambitionen den, att finnas i nationell tätposition.

- Forskning och forskarutbildning vid HB måste utvecklas parallella linjer, eftersom HB:s magisterutbildningar hör hemma i två vetenskapsområden: humaniora/samhällsvetenskap/och teknik/naturvetenskap. Även behoven av forskarutbildningar inom det utbildningsvetenskapliga området och vårdområdet måste uppmärksammas.

- HB:s strategiska delmål inom det humanistiska/samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet är att bygga en sådan bredd och kvalitet i forskning och forskarutbildning, att förutsättningarna för att kunna söka rättigheter att utfärda doktorsexamen i vetenskapsområdet humaniora/samhällsvetenskap skall vara uppfyllda.

- HB:s strategiska delmål inom det tekniska vetenskapsområdet är att i samarbete med Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut, SP, fortsätta etablera och utveckla forskningsmiljöer och forskarutbildning på ett sådant sätt, att förutsättningarna för att kunna söka rättigheter att utfärda doktorsexamen i vetenskapsområdet teknik kan uppfyllas.

- HB skall verka för jämställdhet och etnisk mångfald. Av särskild vikt är HB:s ambition att vidareutveckla forskning och forskarutbildning inom ämnesområden som är kvinnodominerade och som av hävd inte har en stark akademisk tradition.

Forskning och forskarutbildning vid HB (nulägesbeskrivning)

Kompetensnivån vid HB har höjts kraftigt på senare tid. Nuläget är att HB har 11 anställda professorer och ytterligare c:a 10 professorer har knutits till HB som vetenskapliga ledare. Antalet lärare som avlagt doktors- eller licentiatexamen har också ökat kraftigt. HB har nu 75 lärare med doktorskompetens. Ett drygt 80-tal av HB:s lärare bedriver forskarstudier. Till detta kommer ytterligare ett tiotal forskarstuderande som inskrivna i forskarutbildningen i biblioteks- och informationsvetenskap, men som inte är anställda vid HB. HB finansierar därutöver 15 doktorandanställningar inom HB:s profilområden. Knappt hälften av HB:s forskarstuderande lärare tilldelas medel ur de statsanslag som FoU-nämnden fördelar. Detta sker i form av finansiering för forskarutbildning inom tjänst till en omfattning av normalt 40%. Övriga finansieras i olika utsträckning genom externa medel.

Vid institutionen Bibliotekshögskolan/biblioteks- och informationsvetenskap vid HB finns en av Europas större forskarutbildningar inom området biblioteks- och informationsvetenskap. I anslutning till forskarutbildningen finns ett nationellt och internationellt uppmärksammat Centrum för kulturpolitisk forskning, KPC, samt ett Centrum för studier av IT ur ett humanvetenskapligt perspektiv, ITH.

Institutionen för data- och affärsvetenskap har etablerat en KK-forskningsplattform benämnd Trading. Institutionen har vidare inrättat ett centrum för forskning om direktmarknadsföring. Institutionen är dessutom en av huvudnoderna i ett forskningsnätverk inom området informatik benämnt Verksamhetsutveckling, InformationsTeknik, Styrning och samverkansformer, VITS. Institutionen för data- och affärsvetenskap utvecklar också forskning inom området affärsdesign. Med affärsdesign avses design av nya affärer, såväl i etablerade som nya företag. I etablerade företag innefattas särskilt införande av handel via Internet och analys av kunddatabaser. Däri ingår även studier av affärssystem i nyetablerade företag och studier av företag som utvecklar affärer i samverkan. HB har också etablerat en s.k. Affärsakademi som organiserar samarbetet inom forskningsprofilen mellan forskare och lokalt näringsliv.

Institutionen Ingenjörshögskolan har inrättat forskningsmiljöer inom områdena bygg, energi, elektronik, logistik, miljökemi och robotik. KK-stiftelsen finansierar en forskningsplattform inom området energi. Ett flertal forskningsprojekt utförs i samarbete med industrin (ABB;

Ericsson m.fl.). Institutionen Ingenjörshögskolan driver tillsammans med SP ett Centrum för Miljöstyrd Företagsutveckling.

Inom Institutionen för pedagogik finns en allmändidaktisk forskningsmiljö riktad mot lärares socialisation in i yrkesrollen och mot integrerade skolformer samt en tvärämnesdidaktisk forskningsmiljö. Därutöver utvecklas en arbetsvetenskaplig forskningsmiljö med pedagogisk, psykologisk och sociologisk inriktning. Vid institutionen finns också en högskolepedagogisk forskningsmiljö med praxis knuten till arbetsenheten Centrum för lärande och undervisning.

Institutionen Textilhögskolan driver Centrum för Textilforskning med syfte att utgöra ett samlat nordisk centrum för forskning inom det textila området. Avdelningen Väfskolan är framstående inom handvävning och bedriver internationella forskningssamarbeten avseende rekonstruktion av historiska textilier. Nya plattformar för forsknings och konstnärligt utvecklingsarbete är under uppbyggnad med 8-9 professurer som bas för att utvecklas till ett av Europas ledande forskningsinstitutioner inom det Textilvetenskapliga ämnesområde.

Vid Institutionen Vårdhögskolan bedrivs forskning i vårdvetenskap/omvårdnad med inriktning dels mot studier av vården sedd ur patientens perspektiv dels mot studier av vården sedd ur vårdarens och anhörigas/närståendes perspektiv. Forskning med långvarigt sjuka som vårdas i hemmet som fokus, respektive forskning inom akut vård särskilt prehospital akutsjukvård är prioriterade områden. Vidare bedrivs forskning inom biomedicin, organisation/ administration/IT, vårdpedagogik, kunskapsteori och metodutveckling.

Fortbildning av lärare

Tyngdpunkten i HB:s tidigare satsning har varit att bereda så många lärare som möjligt utrymme att bedriva forskarstudier i en omfattning motsvarande 40 % nedsättning i ordinarie anställning (för nytillkommande forskarstuderande gäller 50 %). Denna målsättning är fortfarande viktig. Under 2002 utnyttjade 33 lärare motsvarande 12,9 heltidsanställningar för forskarutbildning finansierade av HB:s FoU-nämnd. FoU-nämnden har också finansierat vissa disputerades forskning samt ett antal vetenskapliga ledare.

4.1 Uppbyggnad av högskolans forskningsorganisation

Högskolan fortsätter att systematiskt bygga upp sin forskningsorganisation.

Inom området biblioteks- och informationsvetenskap har en komplett forskarutbildning utvecklats med många heltidsanställda professorer. Inom detta område behövs nu främst resurser för doktorander.

Inom vart och ett av områdena textil ingenjörsvetenskap, textilekonomi samt textil respektive modedesign, behövs professorer under de närmaste åren.

Inom handel och affärsvetenskap behövs professorer inom områdena internationell handel (trading) och elektronisk handel samt med inriktning mot redovisning och revision.

Området informatik och IT, särskilt med inriktning mot E-handel, har länge varit ett av HB:s profilområden och tiden är nu mogen att stärka forskningsprofilen inom detta område genom anställning av en professor. HB har vidare ambitionen att samverka med det IT-universitet i Göteborg.

Vad gäller lärarutbildningarna behövs en professur i didaktik och en i pedagogik. Inom det arbetsvetenskapliga området behövs en professur liksom en professur inom området psykologi och en inom området sociologi.

Ingenjörsvetenskaperna, teknik och naturvetenskap har vid HB fem olika huvudinriktningar. Inom vart och ett av dessa områden behövs minst en professor. Dessa är kemiteknik med inriktning mot miljöanpassade system, elkraftsteknik med inriktning mot elkvalitet och effektiv elanvändning, elektronik, data med inriktning mot robotics, logistik samt byggteknik med inriktning på inomhusmiljöer. Vidare behövs också en professor i miljöteknik med inriktning mot miljödriven företagsutveckling.

Forskningsområdet vårdvetenskap/omvårdnad har fyra huvudsakliga forskningsområden. Dessa är: Patientnära forskning, som inkluderar forskning om anhöriga och vårdares situation, Familjeforskning, som inkluderar barnmorskans område, Forskning om akut vård, vilket inkluderar prehospital vård samt Organisation och kompetensforskning, som inkluderar administrations- och IT-områdena inom vårdområdet. Forskarutbildning ges i samarbete med Karlstads universitet.

HB:s forskningsorganisation behöver således under den närmaste fyraårsperioden stärkas avsevärt. Inom alla huvudområden behövs både etablerade forskare med professorskompetens och yngre forskare som just inlett sin karriär. Till varje professor bör minst knytas två doktorander och en forskarassistent.

HB erhåller i allt ökande utsträckning tidsbegränsade forskningssatsningar från stiftelser och näringsliv. Dessa ges oftast under en tid av tre år, för att bygga upp HB:s forskning och forskarutbildning inom ett visst område. Sådana satsningar som ligger inom HB:s kärnområden, behöver kunna permanentas, för att säkra HB:s fortsatta kvalitetsutveckling inom dessa områden. En sådan permanentning måste också mötas genom ökning av HB:s tilldelning av forskningsmedel via statsanslagen. Då HB idag har mycket knappa fasta forskningsresurser, behöver dessa väsentligen ökas, för att HB skall kunna ta emot och tillgodogöra sig de tidsbegränsade forskningssatsningar som HB erhåller från stiftelser och näringsliv.

4.2 Förslag till anslag för forskning och forskarutbildning samt kostnadskalkyler för perioden 2004– 2006

Med anledning av de akuta behov av en snabb förstärkning av basorganisationen för forskning men även för att öka möjligheterna för forskning inom anställningen för lektorerna, föreslås en rimligt uppräkning av anslaget för forskning och forskarutbildning vid HB, så att det svara mot cirka 20 % av anslaget för grundutbildning vid periodens slut år 2006.

Tabell 5 *(Tabell 6 i direktiven till Budgetunderlagen)*

Verksamhetsgren: Forskning & forskarutbildning (mkr)	År -1 Utfall 2002	Prognos År 0 Budget 2003	År 1 2004	År 2 2005	År 3 2006
Verksamhetens intäkter					
Anslag [1]	25,4	31,0	31,0	47,0	63,0
Förslag till förändring 1. Bibl&inf vet.			4,0	3,0	1,0
Förslag till förändring 2. Teknik/Ing.			3,0	4,0	4,0
Förslag till förändring 3. Sam/hum			3,0	2,0	2,0
Förslag till förändring 4.Vårdomr.			3,0	2,0	2,0
Förslag till förändring 5. Design/konst			2,0	3,0	2,0
Förslag till förändring 6. Didaktisk forskn.			1,0	2,0	1,0
Anslag till pensionspremie [1]	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Avgifter och andra ersättningar	2,6	2,8	3,8	4,8	5,8
Bidrag	16,0	24,5	28,5	32,5	35,5
Finansiellt netto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa intäkter	**44,7**	**58,3**	**79,3**	**100,3**	**116,3**
Verksamhetens kostnader					
Personal	-34,1	-42,6	-57,9	-73,2	-84,9
Lokaler	-1,7	-2,9	-4,0	-5,0	-5,8
Drift/övrigt	-9,5	-11,1	-15,1	-19,1	-22,1
Avskrivningar	-0,8	-1,7	-2,4	-3,0	-3,5
Summa kostnader	**-46,1**	**-58,3**	**-79,3**	**-100,3**	**-116,3**
Periodens kapitalförändring	**-1,4**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

Nedanstående underlag är, i enlighet med instruktionerna, baserat på antagandet att statsanslagen för forskning kommer att vara oförändrade under perioden:

Tabell 6 *(Tabell 3 i direktiven till Budgetunderlagen)*

Verksamhetsgren: Forskning & forskarutbildning (mkr)	År -1 Utfall 2002	Prognos År 0 Budget 2003	År 1 2004	År 2 2005	År 3 2006
Verksamhetens intäkter					
Anslag	25,4	31,0	31,0	31,0	31,0
Anslag till pensionspremie [1]	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Avgifter och andra ersättningar	2,6	2,8	3,8	4,8	5,8
Bidrag	16,0	24,5	28,5	32,5	35,5
Finansiellt netto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa intäkter	**44,7**	**58,3**	**63,3**	**68,3**	**72,3**
Verksamhetens kostnader					
Personal	-34,1	-42,6	-46,2	-49,9	-52,8
Lokaler	-1,7	-2,9	-3,2	-3,4	-3,6
Drift/övrigt	-9,5	-11,1	-12,0	-13,0	-13,7
Avskrivningar	-0,8	-1,7	-1,9	-2,0	-2,2
Summa kostnader	**-46,1**	**-58,3**	**-63,3**	**-68,3**	**-72,3**
Periodens kapitalförändring	**-1,4**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

5 Resursanalys

5.1 Lärarnas kompetens samt strategiska allianser

Genom en systematisk satsning på pedagogiska program för lärare/forskare och möjlighet för icke-disputerade lärare att genomgå forskarutbildning, har, med några undantag, samtliga lektorer doktorsexamen eller högre. Av universitetsadjunkterna har ett antal doktorsexamen eller licentiatexamen. Elva befattningar som professor är för närvarande tillsatta. Genom strategiska allianser med bl.a. Lunds tekniska högskola, Chalmers och Göteborgs universitet, har HB knutit till sig ytterligare drygt ett tiotal professorer. Därtill kommer den betydande resurs som finns i samarbetet med Statens Provnings- och forskningsinstitut, SP, där c:a 250 forskare, varav c:a en tredjedel är disputerade, är anställda. Därtill kommer de resurspersoner från näringslivet som knyts till HB.

HB kommer nu också att särskilt satsa på att utveckla lärarnas/forskarnas pedagogiska kompetens i enlighet med de av statsmakterna fattade besluten. HB har hela tiden erbjudit kompetensutveckling på detta område och detta arbete kommer nu att ytterligare intensifieras.

5.2 Bibliotek

Biblioteket vid HB har under 90-talet byggts ut två gånger. Jämfört med andra högskolor i landet har HB ett synnerligen gott bibliotek. Högskolan har nu vuxit till en storlek då de gamla bibliotekslokalerna inte längre räcker till. Byggandet av ett nytt bibliotek pågår. Ambitionen från högskolans sida är att skapa en studiemiljö i första hand för studenterna. Lokalytan utökas och antalet läsplatser kommer att tredubblas. Det nuvarande biblioteket har c:a 280 läsplatser. I biblioteket finns tre datorsalar med drygt 50 datorer. I biblioteket finns c:a 20 datorer för sökning i katalog, databaser, elektroniska tidskrifter och annan Internetsökning. I de sju grupprummen finns datorer för studenternas egna arbeten. Målet för bibliotekets pedagogiska verksamhet är att alla studenter ska bli informationskompetenta, främst genom olika typer av kurser i informationssökning.

Dagens 280 läsplatser, varav c:a 60 datorarbetsplatser, kommer genom det nya biblioteket att byggas ut till ca 800 platser varav 200 datorarbetsplatser. Biblioteket har 146 000 band tryckt material, 875 tryckta tidskriftsprenumerationer och 4035 elektroniska tidskrifter. Redan idag avsätter HB proportionellt avsevärt större resursandel till biblioteket än alla andra lärosäten i Sverige.

Biblioteket arbetar systematiskt med att bli en naturlig resurs för att bygga upp en lärande miljö för studenterna. Undervisningen i informationssökning fokuserar på begreppet informationskompetens. Samtliga studenter måste bli informationssökningskompetenta. Samarbetet med högskolans institutioner och med Centrum för Lärande och Undervisning, CLU, kommer att intensifieras.

En fortsatt utbyggnad av bibliotekets elektroniska medier i form av databaser och tidskrifter kan förutses. Projekt med e-böcker görs i samarbete med Göteborgs universitetsbibliotek. Ett projekt benämnt My opac, innebär att enskilda lärare och forskare kan få en dedicerad ingång till de elektroniska tjänster man behöver för sitt arbete och sin forskning. Forskningens betydelse för högskolans utveckling speglar också bibliotekets ambition att bättre betjäna forskarna. Nätuniversitetet med distanskurser gör att arbetet med att betjäna studenter off-campus kommer att förbättras och intensifieras. Dessa studenters informationsbehov kan inte nog betonas.

5.3 Lokaler

HB har relativt moderna och välutrustade lokaler koncentrerade till kvarteret Balder (uppfört 1982) i centrala Borås. En viss ombyggnad har redan genomförts och ytterligare ombyggnad kommer att genomföras de närmaste åren.

HB har tidigare avstått från att bygga nya lokaler, men har nu färdigställt en mycket behövlig nybyggnad med nya undervisningslokaler samt lokaler för Institutionen för data- och affärsvetenskap, gemensamma föreläsningslokaler samt läsplatser för studenter. Utbyggnaden av HB sker etappvis, så att HB:s expansion hela tiden kan ligga i fas med det utökade lokalbehovet. Närmast i tur står på utbyggnadsprogrammet står lokaler för Campus Sjuhärad, HB:s ”industripark” med c:a 2000 m^2, som beräknas vara klara under 2003, samt ett nytt bibliotek omfattande c:a 5 900 m^2, vilket beräknas vara klart inom år 2004.

Studentbostäder

Trycket på studentbostäder i Borås stort, inte minst p.g.a. att HB lyckats bra i sitt rekryteringsarbete. Därför behöver också antalet studentbostäder i Borås ökas under åren fram till 2006. Överläggningar med bostadsföretagen i Borås har givit vid handen att det finns kapacitet att ta emot ett ganska stort antal nya studenter redan i befintligt bostadsbestånd i centrala Borås.

Redovisning av HB:s av lokaler och pågående byggnation

Tabell 7 *(Tabell 8 i direktiven till Budgetunderlagen)*

Redovisning av lokaler (mkr)[1]	År -1 Utfall 2002	Prognos År 0 Budget 2003	År 1 2004	År 2 2005	År 3 2006	År 4 2007
Area, kvm LOA						
föregående års utgång	45 418	45 263	46 372	52 872	52 872	52 872
ökning under året		1 109	6 500	0	0	0
minskning under året	-155					
vid årets utgång (A)	**45 263**	**46 372**	**52 872**	**52 872**	**52 872**	**52 872**
Förbättringsutgift på annans fastighet[1]						
nyinvesteringar	4	6	10	8	3	4
avskrivningar	3	4	5	7	8	7
Total årshyra enligt hyresavtal utifrån lokalförsörjningsplan (B)[2]	Dessa uppgifter lämnas inte i en allmän handling. Avtalen har sekretessbelags, eftersom de kan äventyra HB:s möjligheter att sluta goda hyresavtal i framtiden					
Genomsnittlig hyra (kr/m^2 LOA)[3]						
Lokalkostnader (C)[4]	**59,3**	**62,3**	**68,4**	**72,3**	**73,4**	**74,6**
Genomsnittlig lokalkostnad (kr/m^2 LOA)[5]	**1310**	**1343**	**1294**	**1368**	**1389**	**1410**
Lokalkostnadens andel av verksamhetens totala kostnader (%)[6]	**15,0%**	**14,4%**	**14,3%**	**14,3%**	**14,2%**	**14,2%**

[1] Först skall en redovisning lämnas av det totala utgående beloppet enligt balansräkningens balanspost. Vidare efterfrågas två specifika särredovisningar, nyinvesteringar och avskrivningar.

[2] Inklusive avtalade ersättningar vid avflyttning före viss tidpunkt, då sådant kan ske, samt eventuella återställningskostnader vid avflyttning
[3] Beräknas som B/A
[4] Enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, d.v.s. samma summa som posten lokalkostnader under verksamhetens kostnader, enligt det totala budgetunderlaget. Kostnader som ingår skall redovisas i not.
[5] Beräknas som C/A
[6]Beräknas utifrån nollförslaget

5.4 Utrustning

I samband med övertagandet av Textilinstitutet gjordes en stor satsning på modern maskinell utrustning, som senare har kunnat vidmakthållas. Endast några få ledande tekoutbildningar i andra länder förfogar över motsvarande utrustning. Kostnaderna för nyinvesteringar i utrustning är så stora att de knappast kan rymmas inom de årliga driftanslagen. En uppgradering av denna stora maskinpark måste därför ske genom extraordinära insatser.

HB har genomfört ett omfattande investeringsprogram inom Institutionen Ingenjörshögskolan, IH. HB har därutöver genom ett nära samarbete med bl. a. SP kunnat låta studenterna få tillgång till mycket avancerad utrustning, som HB själv inte kunnat finansiera. Emellertid behöver IH göra stora investeringar i egna laboratorier för elkraft, elektroteknik, kemi- och miljökemisk teknik samt byggteknik de närmaste åren.

HB:s gemensamma datanät är av central betydelse för samtliga verksamma vid högskolan. Förbindelse finns mellan samtliga institutioner och funktioner. Dessutom är studenternas kårhus anslutet till nätet. Nätet omfattar drygt 1 800 moderna datorer varav c:a 1 200 är utbildningsdatorer. Det betyder c:a fem programstudenter per dator. Samtliga studenter och anställda har full tillgång till E-post, Internet och de vanliga s.k. Office-programmen.

5.5 Låneram i riksgäldskontoret samt räntor och amorteringar år 2002– 2006

Av nedanstående tabell framgår den utökade låneram samt räntor och amorteringar som HB beräknar kommer att gälla för perioden 2002 – 2006 uttryckt i tusen kronor:

Tabell 8 *(Tabell 7 i direktiven till Budgetunderlagen)*

Investeringar i anläggningstillgångar [1] i enlighet med nollalternativet (mkr)	År -1 Utfall 2002	Prognos År 0 Budget 2003	År 1 2004	År 2 2005	År 3 2006
Ingående balans, IB, lån i Riksgäldskontoret	43,2	59,0	75,6	94,5	106,9
Beräknad nyupplåning	31,4	46,3	50,4	48,0	44,4
varav för immatriella anläggn. tillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
varav förbättringsutgifter, annans fastighet	9,8	10,7	10,0	8,0	3,0
Beräknad amortering	15,5	29,8	31,5	35,6	37,8
Utgående balans, UB lån i Riksgäldskontoret	59,0	75,6	94,5	106,9	113,5
Beslutad/föreslagen låneram	**75,0**	**80,0**	**98,0**	**110,0**	**117,0**
Beräknad räntekostnad	2,2	2,7	4,1	4,8	5,3
Ränteantaganden för nyupplåning %	4,8%	4,1%	4,1%	4,1%	4,1%
Föreslagen låneram utifrån totalbudget, inklusive förändringar			**98,0**	**110,0**	**117,0**
Investeringar som ej skall lånefinansieras	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt investeringsbehov					

Enligt definition 5 kap.1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

5.6 Myndighetskapital

Myndighetskapitalet uppgår till 33 028 tkr för år 2003 (= ingående balans 2003). En väsentlig del av HB:s myndighetskapital har vidare redan intecknats till följd av den av styrelsen beslutade underbudgeteringen för år 2003 med 15 miljoner kronor samt den något eftersläpande personalrekryteringen. En del reserver har också beräknats för den pågående nybyggnationen samt för utveckling av nya utbildningsprogram. Ett visst överskott krävs också för investering i en framtida expension av utbildningarnas volym.

6 Totalkalkyl gällande samtliga verksamheter för perioden 2002– 2006; behov av kompletterande resurser

HB kan fram till år 2004 utvecklas till att uppfylla de villkor som ställs på ett universitet. För att kunna tillgodose regionens och nationens krav på högutbildade personer, krävs ökade resurser för grundutbildningen, forskningen och forskarutbildningen. För att bygga upp ett lärosäte av rang i Borås krävs resurser för grundutbildning, forskning och forskarutbildning enligt nedanstående tabell uttrycket i 2003 års prisnivå:

Total budget (mkr) **Utbyggnad/förändringar**	År -1 Utfall 2002	Prognos År 0 Budget 2003	År 1 2004	År 2 2005	År 3 2006	År 4 2007
Verksamhetens intäkter						
Anslag	328,4	348,8	433,5	470,0	504,0	472,4
Pensionspremie	8,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avgifter & andra ersättningar (A)	29,2	30,2	33,2	36,2	39,2	42,2
Bidrag (B)	24,2	35,4	41,4	47,4	50,4	53,4
Finansiellt netto	0,1	0,7	1,0	1,0	1,0	1,0
Summa intäkter	**390,2**	**415,1**	**509,1**	**554,6**	**594,6**	**569,0**
Verksamhetens kostnader						
Personal	-238,6	-266,9	-317,0	-347,6	-372,5	-359,2
Lokaler	-59,3	-62,3	-72,6	-77,7	-82,0	-76,2
Drift/övrigt	-79,6	-76,0	-89,8	-98,2	-105,0	-100,9
Avskrivningar	-18,9	-27,1	-31,7	-34,1	-36,1	-33,7
Summa kostnader	**-396,4**	**-432,3**	**-511,1**	**-557,6**	**-595,6**	**-570,0**
Periodens kapitalförändring	**-6,2**	**-17,2**	**-2,0**	**-3,0**	**-1,0**	**-1,0**

Tabell 9 *(Tabell 4 i direktiven till Budgetunderlagen)*

Gällande budgetåren 2004 och 2005 avses anslagssparande tas i anspråk men vardera 3,5 miljoner kronor per år, för att kunna finansiera InvandrarAkademin efter liknande principer som gäller för innevarande år.

Nedan följer det s.k. nollalternativet, som endast innebär att av regeringen redan fattade beslut verkställs.

Tabell 10 *(Tabell 1 i direktiven till Budgetunderlagen)*

Total budget (mkr) **nollförslag**	År -1 Utfall 2002	Prognos År 0 Budget 2003	År 1 2004	År 2 2005	År 3 2006	År 4 2007
Verksamhetens intäkter						
Anslag	328,4	348,8	383,5	391,4	391,4	391,4
Pensionspremie	8,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avgifter & andra ersättningar (A)	29,2	30,2	33,2	36,2	39,2	42,2
Bidrag (B)	24,2	35,4	41,4	47,4	50,4	53,4
Finansiellt netto	0,1	0,7	1,0	1,0	1,0	1,0
Summa intäkter	**390,2**	**415,1**	**459,1**	**476,0**	**482,0**	**488,0**
Verksamhetens kostnader						
Personal	-238,6	-266,9	-283,7	-294,5	-298,6	-302,7
Lokaler	-59,3	-62,3	-66,1	-68,2	-68,8	-69,3
Drift/övrigt	-79,6	-76,0	-80,5	-83,5	-84,6	-85,7
Avskrivningar	-18,9	-27,1	-28,8	-29,8	-30,0	-30,3
Summa kostnader	**-396,4**	**-432,3**	**-459,1**	**-476,0**	**-482,0**	**-488,0**
Periodens kapitalförändring	**-6,2**	**-17,2**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

7 Behov av förändringar i anställningsvillkor för lärare/forskare

Samrekrytering med industri, näringsliv och offentlig sektor

Inom vissa ämnesområden finns idag rekryteringssvårigheter, eftersom näringsliv och industri kan erbjuda bättre löner än högskolan. Näringslivet kan dock ibland ha svårigheter att behålla sina rekryteringar, eftersom arbetsvillkoren över tid inte alltid upplevs som tillräckligt stimulerande. Forsknings- och utbildningsmiljön vid en högskola upplevs däremot ofta som mycket stimulerande av de flesta. Därför skulle inom vissa områden ett system som medgav delad tjänstgöring mellan näringsliv och högskola kunna vara till gagn för bådas verksamhet.

Idag finns vissa svårigheter att pröva sådana anställningsförhållanden, eftersom den anställde själv i allmänhet önskar ha en hel befattning hos någon arbetsgivare. Vidare utgör högskoleförordningens bestämmelser vissa begränsningar för ett sådant system. Ett system där staten garanterade heltidsanställning åt den enskilde, trots att han eller hon endast tjänstgör, säg, halvtid vid högskolan och via kontrakt med högskolan har sin andra halva av anställningen i industrin, kunde införas på prov. Anställningsförfarandet måste då äga rum i samråd med den industri som högskolan sluter avtalet med och därmed naturligtvis även tillgodose denna arbetsgivares krav. För närvarande medger inte bestämmelserna i Högskoleförordningen att vid rekrytering av lärare/forskare hänsyn tas till andra faktorer än de som ar av betydelse för högskolan själv. HB föreslår därför att en översyn av dessa bestämmelser i högskoleförordningen görs.

Anpassning till de system som gäller inom EU

En kan högskola stundtals behöva anlita experter även i sin reguljära verksamhet. Sådana specialister har ofta egna bolag, vilket med nuvarande upphandlingsregler nära nog omöjliggör att de kan anlitas i högskolans utbildnings- och forskningsverksamhet. Villkoren för att kontraktera utländska specialister bl.a. från EU-länderna i Sverige måste därför ses över. Bl.a. bör anpassning av reglerna för att kontraktera specialistföretag ses över, för att möjliggöra att utländska aktiebolag som ägs av sådana specialister kan anlitas i reguljär undervisning och forskning, åtminstone i undantagsfall.

Översyn av regler för gäststudenter

HB ser gärna att regeringen ser över reglerna kring gäststudenter från andra länder. Nuvarande bestämmelser innebär att den studenten måste lämna landet omedelbart efter avlagd examen. Det vore värdefullt för såväl studerande som värdinstitution om dessa studenter kunde få möjlighet till praktik i Sverige efter studierna. Härigenom skulle de få ökad inblick i det svenska samhället, samtidigt som de bidrar till internationalisering även utanför högskolan efter examen. Flera länder ger gäststudenter möjlighet stanna kvar upp till 3 år efter examen och ser detta även som en möjlighet till rekrytering av akademiker. HB inser riskerna för s.k. ”brain drain” för gäststuderande från utvecklingsländer och HB vill naturligtvis inte införa mekanismer som minskar deras intresse att återvända och bidra till hemlandets utveckling.

HB:s bedömning är dock att förlängt uppehållstillstånd i Sverige kan bidra till att Sverige skulle bli ett alternativ till länder som aktivt rekryterar sådana akademiker, bland dem flera västländer. HB föreslår därför att reglerna för gäststudenter utreds och att eventuellt nya bestämmelser utformas, så att de inte bidrar till ökade avhopp för t.ex. biståndsfinansierade gäststuderande, men möjliggör att gäststudenter kan få möjlighet stanna kvar upp till 3 år efter examen.

8 Anhållan till regeringen

Högskolans i Borås styrelse har vid sitt möte den 12 december 2002 samt vid mötet den 20 februari 2003 behandlat budgetunderlagen för åren 2004 – 2006 och därvid beslutat överlämna ovanstående budgetunderlag till regeringen.

För Högskolan i Borås

Said Irandoust
rektor

Ulf Hanning
planeringsdirektör